

Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Itälahdenkatu 22 b A
00210 HELSINKI

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 5.12.2013, taltionumero 3823, diaarinumero 1124/1/13

Päätös vaatimukseen hallintopakon määräämiseksi Talvivaara Sotkamo Oy:lle/Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssipesälle

Asian aikaisemmat vaiheet

Suomen luonnonsuojeluliitto ry (jatkossa Hakija) on 8.3.2012 Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jatkossa Kainuun ELY-keskus) saapuneella viitetoimenpidepyynnöllään (liite 2) pyytänyt Kainuun ELY-keskusta keskeyttämään Talvivaara Sotkamo Oy:n (jatkossa Talvivaara) toiminnan siihen asti, kunnes yhtiön aiheuttama pilaantuminen saadaan estetyksi.

Kainuun ELY-keskus on päätöksessään 9.5.2012 dnro KAIELY/5/07.00/2010 katsonut, että ympäristönsuojelulain 86 §:ssä tarkoitettu toiminnan keskeyttäminen ei ole tarpeen hakemuksen johdosta, minkä vuoksi Kainuun ELY-keskus on hylännyt vaatimuksen.

Hakija on valituksessaan Vaasan hallinto-oikeudelle vaatinut Kainuun ELY-keskuksen päätöksen kumoamista ja Talvivaaran toiminnan keskeyttämistä. Valituksen täydennyksessä Hakija on vaatinut Talvivaaran toiminnan välitöntä keskeyttämistä myös kipsisakka-altaan vuotoon perustuen.

Vaasan hallinto-oikeus on päätöksellään 8.3.2013 nro 12/0053/1 kumonnut valituksenalaisen päätöksen ja palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi Kainuun ELY-keskukseen.

Hallinto-oikeus totesi, että marraskuussa tapahtuneella vuodolla voi olla merkitystä myös järvien pilaantumisen kannalta ja uusissa vaatimuksissa ja hallintopakkohakemuksissa on osittain kysymys samoista perusteista kuin hallinto-oikeudessa käsiteltävässä asiassa. Kun vielä otetaan huomioon, että kaivoksen toimintaa on rajoitettu ja se on osittain

keskeytetty marraskuun vuodon takia, on asiassa kokonaisarvion saamiseksi syytä kumota valituksenalainen päätös ja palauttaa asia Kainuun ELY-keskukselle uudelleen käsiteltäväksi yhdessä marraskuussa 2012 vireille tulleiden hallintopakkohakemusten kanssa. Asiallisen ratkaisun antaminen valituksenalaisen päätöksen aikaisen tiedon nojalla ei ole edellä todetussa muuttuneessa tilanteessa tarpeen.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 5.12.2013 taltionumero 3823 hylännyt Talvivaaran valituksen edellä mainitusta Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muutettu. KHO:n päätöksen perustelujen mukaan toiminnanharjoittaja on omatoimisesti edellä selostetuin tavoin pyrkinyt estämään lisävahinkojen syntymistä ja tehostanut jätevesiensä käsittelyä. Toiminnanharjoittaja ei ole siten laiminlyönyt noudattaa ELY-keskuksen asiassa antamia ohjeita. Toimintaa on kuitenkin jatkettu eräiltä osin lainvoimaisesta luvasta poiketen. Lupa on myönnetty edellyttäen, että hakemuksessa ilmoitetut pitoisuudet yksilöidyille aineille ja yhdisteille eivät ylitä, vaikka lupaan ei olisikaan sisällytetty niitä koskevia raja-arvoja.

KHO katsoi, kuten hallinto-oikeuskin, ettei ELY-keskuksen olisi pitänyt jättää lähivesien kunnostus- ja puhdistustoimia kokonaan Talvivaaran itsensä määrittelemien toimien varaan eikä kaikilta osin hylätä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunnan vaatimusta lähivesien kunnostamiseksi ja puhdistamiseksi.

Sittemmin hallintopakkoasian tultua ELY-keskuksessa 14.6.2012 ratkaistuksi kaivosalueella ovat tapahtuneet marraskuussa 2012 ja keväällä 2013 suurvuodot. Lisäksi on muun ohella ollut vireillä toiminnanharjoittajalle 29.3.2007 myönnetyn ympäristö- ja vesitalouslupan vesien johtamista koskevien määräysten muuttamista koskeva hakemus. Toiminnanharjoittajan ympäristö- ja vesitalouslupapäätöstä on sittemmin muutettu Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 31.5.2013 antamalla päätöksellä nro 52/2013/1, joka ei ole vielä lainvoimainen. Hallinto-oikeus on välipäätöksellään 22.10.2013 nro 13/0297/1 muuttanut lupamääräyksen täytäntöönpanomääräystä.

Ympäristö- ja vesitalouslupan vesien johtamista koskevien määräysten muututtua toiminnanharjoittajaa ei enää voida velvoittaa noudattamaan alkuperäisen 29.3.2007 myönnetyn ympäristö- ja vesitalouslupan lupamääräyksiä.

ELY-keskukseen on myöhemmin tullut vireille saman toiminnanharjoittajan toimintaa koskevia muita hallintopakkohakemuksia, joiden yhdessä käsitteleminen esillä olevan hakemuksen kanssa on perusteltua. Asiat on ratkaistu osittain ELY-keskuksen 31.10.2013 antamilla päätöksillä, osin ne ovat edelleen vireillä.

Edellä kerrottujen ELY-keskuksen päätöksen jälkeen tapahtuneiden olosuhteiden muutosten vuoksi ei ole perusteita muuttaa lopputulokseltaan hallinto-oikeuden päätöstä, jolla asia on palautettu ELY-keskukselle uudelleen käsiteltäväksi yhdessä muiden hakemusten kanssa kokonaiskäsitelyksi ympäristövaikutuksista ja mahdollisista toimenpiteistä niiden korjaamiseksi.

Edellä lausutun vuoksi ja kun muutoin otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja edellä mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Lupatilanne

Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto (1.1.2010 alkaen aluehallintovirasto) on 29.3.2007 myöntänyt Talvivaaran kaivokselle ympäristö- ja vesitalousluvan nro 33/07/1 (dnro PSY-2006-Y-47). Vaasan hallinto-oikeus muutti 15.2.2008 Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston asettamaa jätevesien koostumusta koskevaa lupaehtoaa 8 päätöksellään no 08/0039/1, jonka korkein hallinto-oikeus pysytti päätöksellään 24.11.2008 taltionumero 2953.

Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto on päätöksellään nro 17/08/1 myöntänyt Talvivaaran kaivoksen polttonesteiden jakeluasemia koskevan, päätöksellään nro 51/08/1 ilmakaasutehdasta koskevan ja päätöksellään nro 63/08/1 kattilalaitoksia koskevan ympäristöluvan. Viimeksi mainitulla päätöksellä on lisäksi muutettu Talvivaaran kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupaa nro 33/07/1 höyrykattilassa käytettävän polttoaineen osalta. Lisäksi ympäristölupavirasto on päätöksellään nro 33/09/1 hylännyt hakemuksen vakuuksia koskevan lupamääräyksen 101 muuttamisesta. Vaasan hallinto-oikeus on hyväksynyt asiassa tehdyn valituksen päätöksellään 09/0428/1 ja muuttanut kyseistä määräystä. Korkein hallinto-oikeus on pysyttänyt Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen päätöksellään KHO:2010:80 (taltionumero 3907).

Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto (1.1.2010 alkaen Pohjois-Suomen aluehallintovirasto) on 29.3.2007 antanut Talvivaaran kaivostoimintaa koskien päätöksen dnro PSY-2006-Y-47. Ympäristöluparatkaisun alussa määrätään seuraavasti:

"Ympäristölupavirasto myöntää Talvivaara Projekti Oy:lle ympäristöluvan, joka koskee, niiltä osin kuin tällä päätöksellä ei toisin määrätä, hakemuksen mukaista ja laajuista monimetallimalmin avolouhoksista tapahtuvaa louhintaa, 1. ja 2. vaiheen kasaliuotusta, metallitehdasta, vety- ja rikkivetytehdasta, kalkin polttamoa, sivukivien läjitysalueita ja kipsisakan läjittämistä sekä muita näihin liittyviä aputoimintoja Sotkamon kunnassa ja Kajaanin kaupungissa. Toiminnassa on noudatettava tässä päätöksessä annettuja lupamääräyksiä."

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto muutti 31.3.2011 antamallaan päätöksellä dnro PSAVI/225/04.08/2010 Talvivaaran kaivoksen ympäristöluvan lupaehtoja 7, 8 ja 9 siten, että jätevesiä voidaan johtaa myös suoraan loppuneutraloinnista jälkikäsitteily-yksiköille. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto päätti 26.7.2011 ratkaisullaan dnro PSAVI/77/04.08/2011, että em. päätöstä voidaan noudattaa muutoksenhausta huolimatta. Päätöksiin haettiin muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Vaasan hallinto-oikeus on antanut ratkaisunsa asiassa 30.3.2012. Hallinto-oikeus kumosi päätöksellään edellä tarkoitettut Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ratkaisut. Talvivaara on johtanut ympäristöön vettä kipsisakka-altaan ohi Kainuun ELY-keskuksen 15.6.2012 antaman päätöksen nojalla. Päätös on määrätty noudatettavaksi muutoksenhausta huolimatta. Vaasan hallinto-oikeus on 4.3.2013 päätöksellään nro 13/0047/1 kumonnut Kainuun ELY-keskuksen em. päätöksen täytäntöönpanomääräyksineen. KHO on 5.12.2013 päätöksellään (taltionumero 3824) pysyttänyt Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 31.5.2013 (Dnro PSAVI/12/04.08/2013) lupapäätöksen lupamääräyksen 7 mukaan metallien talteenottolaitoksen prosessivedet on palautettava liuoskiertoon. Prosessivesiä ei johdeta enää loppusaostuksen mukana kipsisakka-altaalle.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on 31.5.2013 päätöksellään nro 52/2013/1 myöntänyt ympäristöluvan Talvivaaran kaivoksen toiminnan olennaiseen muuttamiseen käsiteltävien jätevesien johtamisen ja siihen välittömästi liittyvien asioiden osalta. Aluehallintovirasto on muuttanut lupamääräyksistä ilmenevästi Talvivaaran kaivoksen ympäristö- ja vesitalousluvan nro 33/07/1 pilaantumisen estämistä koskevaa yleistä määräystä 4 ja jätevesipäästöjä koskevia lupamääräyksiä 5, 6, 7, 8, 9 ja 12 siten, että jätevesipäästöjä rajoittavat sekä pitoisuus- että enimmäispäästörajat. Johdettavien jätevesien vuosittaista enimmäismäärää koskeva rajoitus on poistettu. Aluehallintoviraston päätös ei ole lainvoimainen. Päätös on kuitenkin välittömästi täytäntöön pantavissa muutoksenhausta huolimatta.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on 30.4.2014 päätöksellään nro 36/2014/1 myöntänyt ympäristöluvan Talvivaaran kaivoksen koko toiminnan olennaiseen muuttamiseen. Päätös korvaa Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston 27.3.2007 antamasta päätöksestä nro 33/07/1 ympäristöluvan siihen hallinto-oikeuden päätöksellä tehtyine muutoksineen. Päätöksen vesitalouslupa jää voimaan. Lisäksi päätös korvaa ympäristölupapäätökset, joilla edellä mainittua päätöstä nro 33/07/1 on muutettu tai on annettu ympäristölupa kaivosalueelle sijoittuvalle uudelle toiminnalle. Aluehallintoviraston 31.5.2013 antama päätös nro 52/2013/1 ja muut kohdassa "korvattavat päätökset" tarkoitettut ympäristölupapäätökset ovat voimassa siihen saakka kunnes päätös tulee lainvoimaiseksi tai täytäntöönpanokelpoiseksi, ellei muutoksenhakutuomioistuin valituksen johdosta muuta määrää. Päätös

saadaan panna täytäntöön sen saatua lainvoiman. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätös ei ole lainvoimainen.

Vaasan hallinto-oikeus on 22.10.2013 välipäätöksellään Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 31.5.2013 lupapäätöksestä tehtyihin valituksiin muuttanut päätöksen täytäntöönpanon lupamääräyksen 9b osalta siten, että jätevesien johtaminen Vuoksen vesistön Lumijokeen on toteutettava niin, että kyseiset jätevedet sisältävät enintään 40 % lupamääräyksessä 9a mainittujen haitta-aineiden vuosipäästöistä. Mahdollisesti jo aloitettu edellä mainitun kuormitusmäärän ylittävä jätevesien johtaminen Vuoksen vesistöalueelle on heti keskeytettävä. Lupamääräystä 9b koskeva määräys on voimassa siihen saakka, kunnes pääasiaa koskevat valitukset on hallinto-oikeudessa ratkaistu tai kunnes asiasta toisin määrätään.

Vaasan hallinto-oikeus 13.10.2014 välipäätöksellään yhdistänyt Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätöksistä 31.5.2013 nro 52/2013/1 ja 30.4.2014 nro 36/2014/1 tehtyjen valitusten käsittelyn.

Talvivaara on asetettu konkurssiin Espoon kärjäoikeudessa 6.11.2014 ja pesänhoitajaksi on määrätty asianajaja Jari Salminen. Espoon kärjäoikeus on 1.12.2014 antamallaan päätöksellä määrännyt Talvivaaran konkurssin jatkumaan julkisselvityksenä. Kärjäoikeus totesi päätöksessään, että konkurssiasiamiehen hakemuksessa kerrotuin tavoin vesien, jätevesien ja kierrätysliuoksen asianmukaisen käsittelyn turvaaminen ja ympäristövahingon estäminen valtion varoin on konkurssilain 11 luvun 1 §:n 1 momentin mukainen erityinen syy siirtyä konkurssissa julkisselvitykseen. Konkurssiasiamies Helena Laine on määrännyt 1.12.2014 päätöksellään asianajaja Jari Salmisen suostumuksensa mukaisesti toimimaan Talvivaaran konkurssipesän julkisselvittäjänä.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on lupapäätöksellään 5.12.2014 myöntänyt määräaikaisten ympäristöluvan Talvivaaran kaivoksen toiminnan olennaiseen muuttamiseen koskien pääosin hakemuksen mukaista likaantuneiden vesien varastointia Kuusilammen avolouhoksen eteläisessä avauksessa ja antanut likaantuneiden vesien varastointia koskien uudet lupamääräykset 1-10.

Kainuun ELY-keskus on 15.4.2015 ympäristönsuojelulain 123 §:n nojalla antamallaan päätöksellä määrännyt toiminnanharjoittajaa laskemaan vedenpintaa Kortelammen ja Latosuon patoaltailla ympäristöturvallisen tason (=HW-taso) alapuolelle johtamalla käsiteltyjä vesiä Vuoksen ja Oulujoen vesistöön. Vuoksen vesistön suuntaan päätös on voimassa 31.5.2015 asti ja Oulujoen vesistön suuntaan 31.5.2015 asti tai kunnes PSAVI myöntää täytäntöönpanokelpoisen ympäristöluvan purkuputken rakentamiselle sekä haetulle ns. kiintiön siirrolle. Päätös on täytäntöön pantavissa muutoksenhausta huolimatta. Päätöksestä on valitettu.

Kainuun ELY-keskus on 21.4.2015 ympäristönsuojelulain 123 §:n nojalla antamallaan päätöksellä määrännyt toiminnanharjoittajaa johtamaan metallitehtaan paluuliuosta eli raffinaattia Tammalammen käsittely-yksikölle käsiteltäväksi bioliuotuskierron varoaltaiden ylitulvimisen ehkäisemiseksi ja varoilavuuden säilyttämiseksi. Ensisijaisesti liuosta on poistettava liuoskierrosta metallien talteenottolaitoksella sekä tarvittaessa käsittelemällä raffinaattia Tammalammen vesienkäsittely-yksiköllä. Raffinaattia on johdettava avolouhoksen keskiramppiin, jos määräyksen 1 mukaiset toimenpiteet eivät ole riittävät bioliuotuskierron varoaltaiden ylitulvimiseksi. Määräys 1 voimassa 22.6.2015 asti ja määräys 2 31.5.2015 asti. Päätös on täytäntöön pantavissa muutoksenhausta huolimatta. Päätös on lainvoimainen.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on lupapäätöksellään 24.4.2015 nro 43/2015/1 myöntänyt toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan Talvivaaran kaivoksen toiminnan olennaiseen muuttamiseen käsiteltyjen jätevesien johtamisen osalta. Lupa koskee, ellei toimintaa ole lupamääräyksistä ilmenevästi rajoitettu tai muutettu, hakemuksessa tarkoitettujen käsiteltyjen jätevesien johtamista uudessa purkupuutuksessa Nuasjärveen päätöksen liitteen 5 sivun 5 mukaiseen paikkaan. Lisäksi aluehallintovirasto on myöntänyt Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssipesälle ympäristöluvan johtaa kaivosalueelta käsiteltyjä jätevesiä Oulujoen vesistön nykyisiä purkureittejä pitkin Kolmisopen yläpuolelle vuonna 2015 Nuasjärven purkupuutken käyttöönottoon saakka. Päätös on täytäntöön pantavissa muutoksenhausta huolimatta.

Asian käsittelyvaiheet

Kainuun ELY-keskus on 27.1.2014 kirjeellään varannut Hakijalle tilaisuuden tulla kuulluksi asiassa KHO:n palautuspäätöksen jälkeen.

Hakija on vastineessaan 24.2.2014 ollut edelleen sitä mieltä, että Talvivaaran toiminta on keskeytettävä. Vireillepanon perusteiden lisäksi on tullut esiin paljon sellaisia faktoja, jotka puoltavat vaatimusta. Hakija ymmärtää, että toiminnan keskeytys ei voi tapahtua välittömästi. Sen sijaan toiminnan alasajo on aloitettava niin pian kuin mahdollista ja suoritettava siten, että ympäristön kuormittuminen pysyy kokonaisuutena mahdollisimman pienenä.

Hakija katsoo, että Talvivaaran toiminta on poikennut ja poikkeaa edelleen merkittävästi ympäristöluvasta. Koska poikkeaminen on ollut jatkuvaa eikä toimintaa ole mahdollista kohtuullisessa ajassa muuttaa luvan mukaiseksi, toiminta on keskeytettävä siihen asti, kunnes se on saatu luvan mukaiseksi. Vaasan hallinto-oikeus ja KHO ovat antaneet useita päätöksiä vireillepanon jälkeen. Niissä on tullut esille, että Hakijan esittämät väitteet ovat pääosin olleet todenperäisiä. Nyt lausunnolla olevan päätöksen kohdassa Oikeudellinen arviointi todetaan seuraavaa: "Lupa on myönnetty edellyttäen, että hakemuksessa ilmoitetut pitoisuudet yksilöidyille aineille ja yhdisteille eivät ylity, vaikka lupaan ei olisikaan sisällytetty niitä koskevia raja-arvoja." Toteamus on linjassa Hakijan väitteen kanssa, jonka mukaan ympäristöluvan kertoelmaosa

kertoo, millaiselle toiminnalle lupa on myönnetty. Ympäristönsuojelulain mukaan sellaista toiminnan muutosta varten, joka lisää toiminnan haittoja, on oltava lupa. Jos toiminta siis poikkeaa kertoelmaosasta ja poikkeaminen on omiaan lisäämään ympäristön kuormitusta, sille on saatava lupa ennen muutoksen toteuttamista. KHO on katsonut, että esimerkiksi kertoelmaosan sulfaattipitoisuus on tuollainen toimintaa kuvaava asia.

Vastaavasti kertoelmaosassa todetaan, että kipsisakka-altaaseen varastoidaan vain tavalliseksi jätteeksi luokiteltavaa kipsisakkaa. Altaaseen on kuitenkin varastoitu sellaisia metallipitoisuuksia sisältäviä sakkoja, että jätettä on pidettävä vaarallisena jätteenä (jäteluettelon kohta 01 03 07). Muun muassa tuossa kohdassa toiminta poikkeaa merkittävästi ympäristöluvasta. Vaarallisen jätteen aiheuttamat ympäristöhaitat ovat konkretisoituneet allasvuodoissa sekä siinä, että ne ovat vaikeuttaneet jätevesien käsittelyä ja hidastaneet alueella olevien vesien vähentämistä.

Tällä hetkellä Talvivaara ei kykene noudattamaan ympäristölupaansa. Se on itse kertonut johtavansa ja säilyttävänsä vesiä luvan vastaisissa paikoissa. Suurempi ongelma tulee olemaan vesistöihin laskettavien vesien päästökiintiöt.

Talvivaara on laskenut viime aikoina sellaisia vesiä luontoon, joiden sulfaattipitoisuus on ollut suuruusluokkaa 2000-2500 mg/l. Yhtiöllä on lupa päästää vuodessa 12 000 tonnia sulfaattia vesiin. Kiintiö täytyisi kuudella miljoonalla kuutiometrillä vettä. Nykyisillä juoksumäärillä kiintiö täyttyy kesään mennessä. Vastaavasti mangaanikiintiö saattaa täytyä jo tuotakin aikaisemmin.

Yhtiöllä ei ole laitteita eikä järjestelmiä, joilla se voisi vähentää sulfaattipitoisuutta esimerkiksi Kortelammen padolta tyhjennettävistä vesistä merkittävästi nykyisiä pitoisuuksia alemmas. Patoa kuitenkin pitäisi tyhjentää jo ennen kevättulvia runsaan 1,5 miljoonan kuutiometrin verran. Mikäli päästökiintiö tulee täyteen kesällä, sen jälkeen vesistöön voi päästää vain täysin sulfaatitonta ja mangaanitonta vettä. Käytännössä se tarkoittaisi vesien juoksumäärien lopettamista.

Ainoa mahdollisuus vähentää vesistön kuormitusta ja jätevesien sulfaattipitoisuutta on oleellisesti vähentää kemikaalien, erityisesti rikkihapon ja sen neutraloimiseksi tarvittavien emästen käyttöä. Samalla pitäisi vähentää malmista liukenevien rikkiyhdisteiden määrää.

Hakijan vaatima toiminnan keskeytys voisi siis tarkoittaa ensimmäisenä rikkihapon syötön vähentämistä. Se vähentäisi PLS-liuokseen liukenevien metallien määrää ja happamuutta sekä sulfaattipäästöjä. Metallien talteenottolaitoksen tulisi jatkaa ja poistaa metallit liuoksesta. Raffinaatti olisi sen jälkeen vähemmän haitallista kuin nyt.

Sen jälkeen tulisi bioliuotuskiertoa ohjata siten, että luonnollinen haponmuodostus kasoissa vähenee lopettamalla ilmastus. Sen jälkeen loppuneutraloinnissa emästen tarve vähenisi. RO-laitosta tulisi käyttää täydellä teholla ja pyrkiä sen tuottaman väkevemmän nesteen luonnolliseen sakkauttamiseen liuotuskasalle.

Mikäli sulfaatin muodostusta ei nopeasti vähennetä, Talvivaara joutuu viimeistään kesällä rikkomaan uudelleen ympäristölupaansa. Koska nyt vielä olisi aikaa ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, niiden laiminlyöminen tarkoittaisi tahallista tilanteen ajamista sellaiseksi, että siitä seuraa poikkeustilanne ja sen aiheuttama ympäristöluvasta poikkeaminen.

Hakija pitää kaivoksen riskitasoa tällä hetkellä kestävämmän korkeana. Vesimäärä alueella saattaa aiheuttaa uusia vuotoja viimeistään kevättulvan aikaan. Talvivaara ei ole osoittanut halua eikä kykyä ryhtyä missään vaiheessa ennakoiviin toimenpiteisiin ympäristövahinkojen korjaamiseksi. Uhkasakkomenettely yksittäisissä tapauksissa on liian hidaskorjaamiseen. Yhtiö tulee määrätä keskeyttämään toimintansa ja määräystä tulee tehostaa riittävän suurella uhkasakolla, jotta haittojen minimointiin tähtäävät toimenpiteet aloitetaan heti. (liite 3)

Talvivaara on antanut vastaselityksensä 17.3.2014 Hakijan vastineeseen (liite 4). Talvivaara toteaa, että SLL:n näkemys ympäristöluvan lupaehtojen noudattamisesta on täysin väärä. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt Talvivaaralle 31.5.2013 uuden, purkuvesiä koskevan ympäristöluvan. Talvivaara on noudattanut yksittäisiä luparajajalityksiä lukuun ottamatta kyseisen luvan lupamääräyksiä kaikkien luvassa määrättyjen aineiden osalta. SLL pyrkii edelleen viittaamaan alkuperäiseen ympäristölupaan ja sen kertoelmaosassa esitettyihin arvioihin purkuveden sulfaattipitoisuuksista, vaikka voimassa olevassa ympäristöluvassa on annettu luparajat myös sulfaatille ja Talvivaara on kyseisiä rajoja myös noudattanut.

On lisäksi huomattava, että SLL on nyt ehdottamassa toimenpiteitä, joilla olosuhteet kaivosalueella muutetaan vesienhallinnan näkökulmasta vastaamaan kesän ja syksyn 2012 olosuhteita, jolloin yksikään liuotuskasoista ei enää niissä tapahtuvien kemiallisten reaktioiden vähetessä tai jopa lakatessa sitonut tai haihduttanut alueella olevia vesiä. Tämä tilanne olisi suora seuraus rikkihapon käytön ja ilmastuksen vähentämisestä, ja johtaisi kestävämmään tilanteeseen ja ympäristövahinkoja aiheuttavan päästöriskin olennaiseen kasvamiseen.

Asian käsittelyssä on myös otettava huomioon, että olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet verrattuna tilanteeseen, jossa SLL teki alkuperäisen vireillepanonsa. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 31.5.2013 antama lupapäätös on osittain korvannut Talvivaaran aikaisemman ympäristöluvan, johon SLL vastauksessaan viittaa. Ympäristölupaharkinnassa on arvioitu se kuormitustaso, joka vallitsevissa oloissa voidaan sallia. Talvivaaraan ei vesistövaikutusten

osalta voida kohdistaa hallintopakkoimia siltä osin, kuin yhtiö on noudattanut tällä hetkellä voimassa olevia lupamääräyksiä. Edellytyksiä etenkin toiminnan keskeyttämiselle ei ole, koska toimintaa harjoitetaan tällä hetkellä voimassa olevien lupamääräysten mukaisesti.

Myös SLL:n näkemys rikkihapon käytön ja sulfaattikuormituksen välillä on virheellinen. Bioliuotusprosessin ja metallien talteenottolaitoksen välillä kiertävän sulfaatin lähde on sekä sulfidimalmi että osaltaan myös rikkihappo. Metallien talteenottolaitoksella hallitaan bioliuotuksen liuostasapainoa siten, että liuoskierrosta poistetaan tarpeen mukaan puhdistusprosessin läpi käynnyttä vettä. Alkuperäinen puhdistusjärjestelmä koostui raudansaostuksesta ja loppuneutraloinnista, jonka jälkeen loppuneutraloinnin ylite johdettiin jälkikäsitteilyn kautta luontoon. Loppuneutraloinnin ylitteen metallipitoisuudet olivat alhaisia, mutta sulfaattipitoisuus oli koholla. Kesästä 2013 alkaen kyseinen loppuneutraloinnin ylite on johdettu käänteisosmoosilaitoksen (ns. RO-laitos) kautta, jossa myös sulfaatti puhdistetaan. Lopputuotteena syntyvä puhdistettu vesi käytetään tehtaalla käyttövetenä niissä kohteissa joissa tarvitaan hyvin puhdasta vettä. Tämä tarkoittaa, ettei aiemmin sulfaattikuormitusta aiheuttanutta loppuneutraloinnin ylitettä johdeta enää normaalitilanteissa luontoon. Luontoon johdettava vesi koostuu valtaosin alueelle kertyneistä vesistä. Kyseiset vedet sisältävät edelleen kipsiallasonnettomuudesta peräisin olevia sulfaatteja. Niiden olemassa oloon ei bioliuotuksen rikkihapon käytöllä ole vaikutusta, eli SLL:n vaatimalla rikkihapon käytön vähentämisellä ei olisi todellisuudessa vaikutuksia purkuveden sulfaattipitoisuuteen.

SLL on ottanut kantaa myös vuoden 2014 kuormituskiintiöiden riittävyyteen. Talvivaara tiedostaa vuodelle 2014 ja 2015 asetettujen kuormituskiintiöiden rajallisuuden. Tämän vuoksi yhtiö on hakenut Vaasan hallinto-oikeudelta muutosta 31.5.2013 myönnettyyn ympäristölupaan. Talvivaaran näkemyksen mukaan tarkkailutulokset osoittavat, että vuosille 2014 ja 2015 määrättyjä alhaisia luparajoja on mahdollista korottaa vuoden 2013 tasolle ilman, että vesistökuormituksesta aiheutuu merkittäviä ympäristövaikutuksia. Talvivaarassa on käynnissä useita selvityksiä sekä tutkimushankkeita, joilla pyritään löytämään pysyvä ratkaisu vesienhallintaan. Talvivaara on arvioinut, että uudet ratkaisut ovat käytössä 2015 aikana.

Hakija on vastineessaan 26.11.2014 todennut, että uusi, vuoden 2014 ympäristölupa määrittää tiukat rajat Talvivaaran päästöille. Rajat ovat riittävät estämään ympäristön lisäpilaantumisen. Päästöt eivät ole kuitenkaan riittävän pienet, että kaikki haitat poistuisivat kohtuullisessa ajassa. Osa järvien pohjaan kertyneistä sakoista on niin haitallisia, että niiden liikkeellelähtö pilaa uusia alueita.

Talvivaara on määrätty arvioimaan ympäristön puhdistustarpeita ja mahdollisia menetelmiä. Hakija kuitenkin katsoo, että ympäristön

ennalleen palauttamisen taso ja enempien haittojen ehkäisy tulee perustua asiantuntevien viranomaisten arvioihin ja päätöksiin.

Talvivaaran alueella olevat vedet muodostavat edelleen ison riskin uusille päästöille esimerkiksi patojen tulvimisen vuoksi. Kainuun ELY-keskuksen velvollisuus on antaa tarpeelliset määräykset siitä, että riskit pystytään torjumaan.

Hakija olettaa, että mahdollinen purkupuutki isompaan järveen ei toteudu vielä ensi vuonna. Vesien kertymisen estämiseksi Talvivaaran tulisi hankkia edelleen vesienpuhdistusjärjestelmiä siten, että se pystyy vähentämään vesiä alueeltaan ilman päästörajojen ylityksiä. Yksi vaihtoehto on lisätä osmoosipuhdistusyksiköitä riittävästi ja päästää niitten puhdistamaa vettä lupaehtojen mukaisesti luontoon. Nyt hankinnassa oleva tai juuri hankittu laitos on kapasiteetiltaan aivan liian pieni edellä mainittuun tarkoitukseen.

Hakija katsoo, että Kainuun ELY-keskus on viivytellyt ryhtyessään toimenpiteisiin KHO:n päätöksen johdosta. Päätös tuli jo vuoden 2013 joulukuussa ja Hakija antoi siitä pyydetyn vastineen ELY-keskukselle helmikuussa 2014. Siksi Hakija toivoo mahdollisimman pikaista päätöstä käsiteltävänä olevasta asiasta. (liite 5)

Kainuun ELY-keskus on varannut 4.12.2014 Talvivaaran konkurssipesälle sekä 1.12.2014 entisille Talvivaaran hallituksen jäsenille tilaisuuden esittää vastaselityksensä Hakijan 26.11.2014 vastineesta. Talvivaaran konkurssipesä toteaa, että sen toiminta on voimassa olevien lupien mukaista ja hallintopakkovaatimukset ovat perusteettomia. Asian käsittelyssä on otettava huomioon, että olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet verrattuna tilanteeseen, jossa hakija on tehnyt alkuperäisen vireillepanonsa. Vaasan hallinto-oikeuden ja KHO:n kannanotoista riippumatta edellytykset hallintopakkokeinojen käyttämiselle on arvioitava tämänhetkisessä tilanteessa. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 31.5.2013 antama lupapäätös 52/2013/1, joka koskee purkuvesien käsittelyä, varastointia ja juoksutusta, on korvannut yhtiön alkuperäisen ympäristöluvan, johon hakijat vaatimuksissaan viittaavat. Talvivaaran konkurssipesä on noudattanut yksittäisiä luparajajilityksiä lukuun ottamatta purkuvesiä koskevan luvan lupamääräyksiä. Myös KHO on päätöksissään todennut, että toiminnanharjoittaja on omatoimisesti pyrkinyt estämään lisävahinkojen syntymistä ja tehostanut vesienkäsittelyä.

Talvivaaran konkurssipesä tiedostaa tulevien vuosien kuormituskiintiöiden rajallisuuden. Konkurssipesä on hakenut ympäristölupaa ylijäämävesien johtamiselle Nuasjärveen, mitä se pitää lopullisena ja kestäväenä ratkaisuna vesienhallintaan. Tavoite on, että purkupuutki on käytössä kesän 2015 aikana. Kaivosalueella on noin 3000 m³/h käsittelykapasiteettia, joka perustuu metallien saostamiseen hydroksideiksi kalkin avulla. Käänteisosmoosikapasiteetin lisääminen

varmistaa sen, että raakavedenottoa voidaan merkittävästi vähentää. Käänteisosmoositekniikka ei kuitenkaan pitkällä tähtäimellä ratkaise kaikkia vesitaseen haasteita, sillä se tuottaa aina myös rejektin, jonka määrä vastaa laitoksen puhdistaman tuoteveden määrää. Uuden, hankittavan yksikön jälkeen Talvivaaran konkurssipesän käänteisosmoosiin perustuva puhdistuskapasiteetti on maan suurimpia, eikä sen kasvattaminen ole teknistaloudellisesti perusteltua.

Talvivaaran konkurssipesän näkemyksen mukaan ympäristöturvallisuuden riskitaso on pienentynyt oleellisesti. Alueella varastoidut vedet ovat sijoitettuna ympäristöluvan mukaisiin altaisiin. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on 5.12.2014 antamallaan ympäristölupapäätöksellä antanut luvan varastoida vettä avolouhoksen eteläosaan rakennetussa altaassa. Puhtaan veden varastoaltaat, kuten Latosuon patoallas ja Kuljun patoallas ovat rakennettu voimassa olevan, 31.5.2013 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupapäätöksen lupamääräyksen B mukaisesti. Alueella on varauduttu myös erilaisilla pumppausratkaisuilla siihen, että altaille on mahdollista tehdä tilaa sulamis- ja valumavesille tasaamalla vettä eri varastoaltaiden kesken.

Talvivaaran konkurssipesä toistaa Talvivaaran 17.3.2014 SLL:lle antaman vastineen näkemyksen, että yhtiöön ei voida kohdistaa hallintopakkotoimia vesistön vaikutusten osalta siltä osin, kuin yhtiö on noudattanut tällä hetkellä voimassa olevia lupamääräyksiä. Edellytyksiä etenkin toiminnan keskeyttämiselle ei ole, koska toimintaa harjoitetaan tällä hetkellä voimassa olevien lupamääräysten mukaisesti.

Ympäristön kunnostustarpeen arviointi

Ympäristön kunnostustarpeen arvioinnin osalta Talvivaaran konkurssipesä huomauttaa, että järvien kunnostusprosessi on vireillä erillisenä asiana Kainuun ELY-keskuksessa. Salmisen, Kalliojärven ja Kivijärven kunnostustarvetta on arvioitu ensimmäisen kerran keväällä 2012. Tuolloin asiantuntija-arvio oli, ettei sulfaatin ja mangaanin vuoksi kerrostuneissa vesistöissä kannata lähteä toteuttamaan kunnostustoimenpiteitä. Kyseisten järvien kunnostustarve arvioitiin uudestaan kipsisakka-allasonnettomuuden jälkeen 5.7.2013, jolloin asiantuntija-arvio oli, että järvien palauttaminen normaaliin tilaan edellyttää kunnostustoimenpiteitä.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on 31.5.2014 lupapäätöksen 52/2013/1 lupamääräyksessä F määrännyt, että *”luvan saajan on ryhdyttävä viipymättä toimenpiteisiin Salmisessa, Kalliojärvessä ja Kalliojoessa sekä Ylä-Lumijärvessä, Lumijoessa, Lumijärvessä ja Kivijärvessä jätevesipäästöjen aiheuttamien pilaantumishaittojen vähentämiseksi vesistöjä kunnostamalla. Eri kohteiden kunnostusvaihtoehtojen tarkastelut, niiden pohjalta laadittavat*

kunnostussuunnitelmat sekä kunnostusten edellyttämät lupahakemukset on toimitettava aluehallintovirastoon 30.6.2014 mennessä.”

Kainuun ELY-keskus on kirjeessään 4.6.2014 todennut, että merkittävän pilaantumisen korjaamisasiassa (YSL 84 a §) on kyse ympäristölupa-asiasta erillään käsiteltävästä hallintopakkoluonteisesta asiasta, jossa ELY-keskus on toimivaltainen viranomaisena. Kirjeessään Kainuun ELY-keskus totesi, että Talvivaaran tulee toimittaa ELY-keskukselle suunnitelma vesistön merkittävän pilaantumisen korjaamiseksi tarvittavista ympäristövastuulain (29.5.2009/383) ja ympäristövastuuasetuksen (24.9.2009/713) mukaisista toimenpiteistä. ELY-keskus täsmentää, että asiaan liittyvä mahdollinen luvan hakuvelvollisuus tarkentuu myöhemmin, joten lupamääräyksen F mukaista kunnostusvaihtoehtojen tarkastelua ja kunnostussuunnitelmia lupahakemuksineen ei tarvitse toimittaa aluehallintovirastolle.

Talvivaara on toimittanut 3.9.2014 ulkopuolisen konsultin laatiman lähijärvien kunnostussuunnitelman. Ylä-Lumijärven kunnostamiseen liittyen Talvivaara on toimittanut kunnostusvaihtoehtojen vertailun 4.7.2013. Lähialueen puro- ja jokivarsialueita koskien Talvivaara on teettänyt asiantuntija-arvion, jonka mukaan alueilla ei ole tarpeen tehdä merkittäviä ja luvituksia vaativia kunnostustoimenpiteitä. Kainuun ELY-keskus on pyytänyt suunnitelmista asiantuntijalausunnot Suomen ympäristökeskukselta (SYKE) ja Geologian tutkimuskeskukselta (GTK). Lumijärven osalta Talvivaara ei näe tarvetta kunnostustoimille.

Kainuun ELY-keskus on toimittanut konkurssipesälle Suomen ympäristökeskuksen ja GTK:n lausunnot järvien kunnostussuunnitelmista. Sekä SYKE että GTK pitävät esitettyä alusveden poistoa toteutuskelpoisena kunnostustoimenpiteenä sekä kannattavat vaiheittaista etenemistapaa siten, että kunnostustyöt aloitetaan Salmisesta. SYKE on lausunnossaan esittänyt automaattisen vedenlaatu- ja sääaseman käyttöä Salmisen kunnostushankkeen etenemisen seurannassa. Konkurssipesän näkemyksen mukaan kunnostuksen etenemistä voidaan seurata luotettavasti riittävän usein toistuvilla kenttämittauksilla ja näytteenotoilla, joten automaattiasemien käyttö ei ole välttämätöntä. GTK on lausunnossaan todennut, että Salmisen, Kalliojärven ja Kivijärven sedimentit vaativat todennäköisesti kunnostustoimenpiteitä. Konkurssipesän näkemyksen mukaan muiden kuin Ylä-Lumijärven sedimenttien poistaminen ei ole tarpeellista eikä järkevää, kun otetaan huomioon sedimentissä olevien haitta-aineiden määrä ja niiden poistosta aiheutuvat haitat. Muilta osin konkurssipesä varaa mahdollisuuden lausua SYKE:n ja GTK:n lausunnoista erikseen.

Huomioiden Kainuun ELY-keskuksessa vireillä olevan YSL 84 a §:n mukaisen asian, hallintopakkovaatimuksissa esitetyt vaatimukset hallintopakkokeinojen käytöstä vesistöjen kunnostamistoimien edistämiseksi ovat tarpeettomia. (liite 6)

Entisistä Talvivaaran hallituksen jäsenistä Olli Salo on antanut 14.1.2015 samansisältöisen vastaselityksen kuin Talvivaaran konkurssipesä. Tuomo Mäkelä huomauttaa, että Talvivaara on asetettu konkurssiin 6.11.2014. Mäkelä ei näin ollen ole toiminut Talvivaaran hallituksen jäsenenä enää siinä vaiheessa, kun häneltä on pyydetty vastaselitystä. Mäkelä toteaa lisäksi, ettei hän muutenkaan ymmärrä, miksi häntä ja muita yksittäisiä Talvivaaran entisiä hallituksen jäseniä lausutetaan henkilökohtaisesti nykyisestä vesistöjen tilasta. Kuulemiskirjeistä ei myöskään ilmene, mitä informaatiota Kainuun ELY-keskus vastaselityspyynnön perusteella odottaa Mäkelältä saavansa.

Mäkelälle vastaselityspyynnön yhteydessä toimitetuista asiakirjoista ilmenee, että Talvivaara on antanut asiassa omat vastaselityksensä jo keväällä 2014. Konkurssia edeltävän ajanjakson osalta Mäkelä viittaakin näihin Talvivaaran aiempiin selityksiin ja selvityksiin. Mäkelä on lisäksi ymmärtänyt, että Talvivaaran konkurssipesä on nyt antanut asiassa oman vastaselityksensä, jossa se on ottanut kantaa nykytilanteeseen.

Koska Talvivaara on konkurssissa, ei Mäkelällä ole mahdollisuutta saati kompetenssia lausua Talvivaaran puolesta vesistöjen ja toiminnan nykytilasta. Mäkelä varaa kuitenkin oikeuden täydentää valitustaan, mikäli siihen edellä todetusta huolimatta on viranomaisen näkemyksen mukaan tarvetta. (liite 7)

Merkintä

Nyt käsiteltävänä olevan hakemuksen lisäksi Kainuun ELY-keskus on antanut tänään päätökset muihin korkeimman hallinto-oikeuden sille palauttamiin eli Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunnan ja Sinikka Peroniuksen hallintopakkovaatimuksiin.

Päätös

Kainuun ELY-keskus hylkää vaatimukset YSL 84 §:ssä ja YSL 86 §:ssä tarkoitettujen hallintopakkeinojen käyttämisestä Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssipesään kohdistuen.

Perustelut

Uuden ympäristönsuojelulain (527/2014, voimaan 1.9.2014) 229 §:n 1 momentin mukaan hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jollei jäljempänä toisin säädetä. YSL 229 §:n 2 momentin mukaan jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti. KHO on 5.12.2013 päätöksellään pysyttänyt Vaasan hallinto-oikeuden 8.3.2013 päätöksen, jolla asia on palautettu käsiteltäväksi ELY-keskukselle. Koska asia on ollut vireillä hallintoviranomaisessa uuden ympäristönsuojelulain voimaan tullessa, asia on käsiteltävä ja ratkaistava uuden ympäristönsuojelulain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

YSL (86/2000) 3.1 §:n 5 kohdan mukaan tässä laissa tarkoitetaan toiminnanharjoittajalla luonnollista tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa tai joka tosiasiallisesti määrää toiminnasta. Kainuun ELY-keskus katsoo Talvivaaran julkisselvityksessä olevan konkurssipesän tosiasiallisesti määräävän tällä hetkellä pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta.

Espoon käräjäoikeuden 1.12.2014 päätöksen mukaan julkisselvitykseen siirtymisen erityisenä syynä konkurssissa on konkurssiasiamiehen hakemuksessa kerrotuin tavoin vesien, jätevesien ja kierrätysliuoksen asianmukaisen käsittelyn turvaaminen ja ympäristövahingon estäminen valtion varoin. Kainuun ELY-keskus on konkurssiasiamiehen pyynnöstä antamassaan lausunnossa todennut, että konkurssipesän tulee ylläpitää vesienkäsittelyä keskeytyksettä, rakentaa välittömästi lisäällaskapasiteettia, ylläpitää liuoskiertoa ja metallin talteenottolaitoksen toimintaa, varmistaa kipsisakan varastokapasiteetin riittävyys, ylläpitää jatkuvaa käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailua sekä selvittää vaihtoehtoisia purkupaikkoja käsitellyille jätevesille. Jollei konkurssipesä pysty toteuttamaan näitä välttämättömiä toimenpiteitä, syntyy merkittävä riski siitä, että alueella tapahtuu vakava ympäristövahinko. Talvivaaran julkisselvityksessä oleva konkurssipesä on noudattanut em. Kainuun ELY-keskuksen lausunnossa esitettyjä vaatimuksia toiminnassaan.

Ympäristönsuojelulain 22.1 §:n mukaan ELY-keskus on YSL:n mukainen valvontaviranomainen. YSL 84 §:ssä säädetään rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemisesta. Sen 1 momentin mukaan valvontaviranomainen voi: 1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia, sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä; 2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa; 3) määrätä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla menetellyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta; 4) määrätä toiminnanharjoittajan riittävässä määrin selvittämään toiminnan ympäristövaikutukset, jos on perusteltua aihetta epäillä sen aiheuttavan tämän lain vastaista pilaantumista. YSL 84.2 §:n mukaan luvanvaraisen toiminnan osalta määräyksen antaa ELY-keskus, jos toimivaltainen lupaviranomainen on aluehallintovirasto ja muutoin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. YSL 84.3 §:n mukaan määräyksen koskiessa luvanvaraista toimintaa, jonka lupa-asia on käsiteltävä 39 §:n mukaisesti yhteiskäsittelyssä, määräys annetaan siten kuin hallintopakkoasiasta säädetään vesilain 21 luvussa. Jos määräys koskee ainoastaan YSL:ssa tai sen nojalla säädetyn veloitteen noudattamista, se annetaan kuitenkin YSL:n mukaisesti.

Ympäristöluvanvaraisen toiminnan aiheuttamien päästövaikutusten osalta kyse on YSL:ssa säädetyn veloitteen noudattamisesta YSL 84.3 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumatta siitä, ilmenevätkö vaikutukset

vesistöissä vai muualla ympäristössä. Edellä sanotusta johtuen Kainuun ELY-keskus on käsitellyt hallintopakkoa koskevan asian YSL 84.3 §:ssä tarkoitetulla tavalla noudattaen, mitä YSL:n 13 luvussa hallintopakosta säädetään.

YSL 86 §:n mukaan valvontaviranomainen voi keskeyttää toiminnan, jos ympäristön pilaantumisen vaara aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu välitöntä terveyshaittaa tai merkittävää muuta välitöntä ympäristön pilaantumista. Keskeyttäminen edellyttää lisäksi, että haittaa ei voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää. Toiminnanharjoittajaa tulee mahdollisuuksien mukaan kuulla ennen keskeyttämistä. Toiminnanharjoittajaa on kuultu YSL 86 §:ssä säädetyllä tavalla.

Kainuun ELY-keskus on 19.3.2014 hallintopakkopäätöksensä määräyksellä 1 määrännyt, että Talvivaaran on jatkuvasti ylläpidettävä kaikkia likaantuneiden vesien käsittelytoimintoja mahdollistaakseen olemassa olevan vesienkäsittelykapasiteetin tehokkaan käytön sekä lupaehtojen mukaisiksi puhdistettujen vesien luvan salliman maksimimäärän juoksuttamisen ympäristöön ilman keskeytyksiä. Käsittelytoiminnat koskevat kaikkia niitä käsittely-yksiköitä, joista käsiteltyjä vesiä johdetaan ympäristöön ja sisältävät tarvittavan henkilöstön lisäksi laitteistojen/altaiden toimintakunnon, neutralointikemikaalit, syntyvien sakkujen poiston ja sijoittamisen sekä mittauslaitteet ja tarkkailun. Määräystä on noudatettava välittömästi. Määräys on ollut voimassa 31.12.2014 asti.

Määräyksen 2 mukaan yhtiön on välittömästi huolehdittava olemassa olevan RO-laitoksen käyttöasteen maksimoimisesta metallitehtaan suljetun vesikierron mahdollistamiseksi. Viikoittaisen käyttöasteen tulee olla vähintään 60 % metallitehtaan käynnissä ollessa.

Määräyksen 3 mukaan yhtiön on välittömästi hankittava vedenpuhdistustekniikkaa 31.5.2013 ympäristöluvan lupaehdon A mukaisesti. Hankittavan tekniikan tulee mahdollistaa 31.5.2013 luvan määräyksissä 8, 8a ja 9a juoksutettavien vesien haitta-ainepitoisuuksissa ja kiintiöissä pysyminen.

Määräyksen 4 mukaan yhtiön on välittömästi ryhdyttävä allaskapasiteetin lisäämiseen 31.5.2013 ympäristöluvan lupaehtojen A ja B mukaisesti.

Edellä mainitun hallintopakkopäätöksen antamisen jälkeen tuolloin yrityssaneerauksessa ollut Talvivaara on kirjallisesti ilmoittanut RO-laitoksen käyntiasteen olleen vaaditulla tasolla. Syksyllä 2014 on aloitettu RO-laitoksen huoltoseisakki. Talvivaara on toimittanut 31.10.2014 selvityksen käänteisosmoosilaitteiston käyttökätkön syistä ja arvioidusta kestosta. Yhtiön ajauduttua konkurssiin käänteisosmoosilaitteiston huoltotyöt keskeytyivät, kun urakoitsijat poistuivat alueelta. Tarkastuskäynnillä 11.2.2015 on todettu, että laitteisto on käynnissä

yhdellä linjalla, mutta laitteistoon joudutaan tilaamaan uusia kalvoja. Tarkastuskäynnillä 3.3.2015 on todettu, että käänteisosmoosilaitteisto on käynnissä kolmella linjalla. Talvivaara oli tilannut hallintopakon alaisen uuden käänteisosmoosilaitteiston ennen konkurssiin ajautumista. Valvojalle toimitettujen asiakirjojen mukaan toimitus oli sovittu tapahtuvaksi marraskuun 2014 alkupuolella ja että käyttöönotto tapahtuisi viimeistään joulukuun alussa. Uuden käänteisosmoosilaitteiston toimitus kuitenkin viivästyi Talvivaaran ajaututtua konkurssiin.

Konkurssiin liittyneen julkisselvitykseen siirtymisen jälkeen olemassa olevan RO-laitoksen käytössä on ilmennyt useita ongelmia. Kainuun ELY-keskuksen näkemys on, että nämä ongelmat ovat johtuneet ainakin osittain julkisselvittäjästä riippumattomista syistä, muun muassa metallitehtaan toiminnassa ilmenneistä kemikaalien saatavuuteen, tehtaan kuntoon ja prosessiajoon liittyneistä ongelmista. Näiden ongelmien ja syiden kartoittaminen on osin vielä kesken. Huhtikuun puoliväliin 2015 asti olemassa olevat RO-laitokset toimivat 19.3.2014 hallintopakopäätöksessä määrättyllä kapasiteetilla. Talvivaaran julkisselvityksessä oleva konkurssipesä on jatkanut uuden RO-laitoksen hankintaa edellä mainitun hallintopakopäätöksen mukaisesti. Uuden käänteisosmoosilaitteiston on todettu saapuneen alueelle 12.3.2015 tehdyllä tarkastuskäynnillä. Näiltä osin voidaan todeta, ettei julkisselvityksessä olevan konkurssipesän toiminta ole ELY-keskuksen maaliskuussa 2014 antaman hallintopakopäätöksen vastaista.

Talvivaara aloitti hallintopakossa määrätyn lisäallaskapasiteetin (Kuljun allas) rakentamisen. Altaan rakentaminen oli vielä kesken konkurssin alkaessa. Konkurssipesä saattoi Kuljun altaan rakentamisen loppuun.

Kainuun ELY-keskus on Talvivaaran konkurssipesälle 8.5.2015 osoittamallaan kirjeellä ilmoittanut, että se luopuu hallintopakopäätösten 5.3.2014, 19.3.2014 ja 19.6.2014 täytäntöönpanosta. ELY-keskus ei jatka 8.7.2014 hallintopakopäätöksen täytäntöönpanoa.

Talvivaaran julkisselvityksessä oleva konkurssipesä on ollut hakijana useissa Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa olevissa lupahakemuksissa, kuten likaantuneiden vesien varastointi Kuusilammen avolouhoksen eteläisessä avauksessa sekä purkuputken rakentaminen ja puhdistettujen jätevesien johtaminen Talvivaaran kaivosalueelta Nuasjärveen sekä nykyisten purkupisteiden kautta Kalliojokeen johdettavan puhdistetun veden määrän tilapäinen lisääminen vuoden 2015 aikana. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on ympäristölupapäätöksellään 24.4.2015 nro 43/2015/1 myöntänyt Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssipesälle ympäristöluvan Talvivaaran kaivoksen toiminnan olennaiseen muuttamiseen käsiteltyjen jätevesien

johtamisen osalta. Lupa koskee, ellei toimintaa ole lupamääräyksistä ilmenevästi rajoitettu tai muutettu, hakemuksessa tarkoitettujen käsiteltyjen jätevesien johtamista uudessa purkuputkessa Nuasjärveen päätöksen liitteen 5 sivun 5 mukaiseen paikkaan. Lisäksi aluehallintovirasto on myöntänyt Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssipesälle ympäristöluvan johtaa kaivosalueelta käsiteltyjä jätevesiä Oulujoen vesistön nykyisiä purkureittejä pitkin Kolmisopen yläpuolelle vuonna 2015 Nuasjärven purkuputken käyttöönottoon saakka. Päätös on täytäntöönpantavissa muutoksenhausta huolimatta. Lupien hakeminen on osa toiminnan ympäristöasioiden eteenpäin viemistä.

Kainuun ELY-keskus on antanut Talvivaaran toimintaa koskevissa hallintopakkoasioissa päätöksiä viimeksi syksyllä 2013. Tuolloin katsottiin käytössä olleiden tietojen perusteella, osin samoin perustein kuin nyt käsillä olevassa tapauksessa, että perusteita toiminnan välittömälle keskeyttämiselle ei ollut. Seuraavassa koosteessa on esitetty vertailun vuoksi Talvivaaran kaivoksen päästövesien pitoisuudet vuodelta 2011 sekä vuodelta 2014.

Vuosi 2011

Vuonna 2011 jälkikäsitteily-yksiköiltä lähtevän veden laatu on nikkelin osalta ollut Oulujoen vesistön suuntaan noin 10 – 100 µg/l ja Vuoksen vesistön suuntaan keskimäärin 100 – 400 µg/l, Vuoksen vesistön suuntaan on kuitenkin yksittäisissä näytteissä havaittu jopa 3260 µg/l pitoisuuksia nikkeliä. Sinkkiä Oulujoen vesistön suuntaan on johdettu keskimäärin noin 10 – 200 µg/l, ja suurin näytepitoisuus on ollut noin 300 µg/l. Vuoksen vesistön suuntaan sinkkiä on johdettu keskimäärin 50 – 500 µg/l, yksittäisistä näytteistä on kuitenkin mitattu 500 µg/l ylittäviä sinkkipitoisuuksia niin, että suurin pitoisuus on ollut 4550 µg/l. Sinkin ja Nikkelin osalta suurimmat pitoisuudet on mitattu samana ajankohtana Vuoden 2011 maaliskuun-huhtikuun aikana. Kuparia on johdettu tyypillisesti molempien vesistöjen suuntaan alle 100 µg/l, yhdestä viikkonäytteestä Oulujoen vesistön suuntaan on mitattu 154 µg/l kuparia.

Sulfaattia on johdettu Vuoksen vesistön suuntaan vuoden 2011 aikana niin, että kuormitus on alkuvuodesta ollut suurta noin 4000 – 12000 mg/l, kesäkuun jälkeen se on laskenut alle tason 2500 mg/l. Oulujoen vesistön suuntaan sulfaatista on mittaustulokset raportoitu vasta heinäkuun jälkeen. Sulfaattikuormitus on koko loppuvuoden ollut tasolla 4000 – 8000 mg/l.

Natriumia on tammi-huhtikuun aikana johdettu Vuoksen vesistön suuntaan keskimäärin 4500 mg/l. Toukokuun aikana kuormitus on tasaantunut alle 2000 mg/l pitoisuuksiin. Loppuvuodesta natrium kuorma on ollut alle 500 mg/l. Oulujoen vesistön suuntaan natriumia on johdettu alkuvuodesta noin 1000–2000 mg/l, kesä-elokuussa noin 2000–4000

mg/l, jonka jälkeen natrium kuormitus on laskenut keskimäärin alle 2000 mg/l pitoisuuksiin.

Mangaanin osalta Vuoksen vesistön suuntaan johdettiin alkuvuodesta hyvin suuria pitoisuuksia, suurimmat mitatut pitoisuudet ovat olleet 73 900 µg/l. Touko-marraskuun aikana mitatut pitoisuudet ovat olleet keskimäärin alle 6000 µg/l muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Marraskuun jälkeen mangaanipitoisuudet ovat olleet noin 10 000 – 13 000 µg/l. Oulujoen vesistön suuntaan mangaanipitoisuus on syyskuuhun asti tasaisesti alle 2000 µg/l, jonka jälkeen mangaanipitoisuus on vaihdellut 4000 – 8000 µg/l välillä.

Vuosi 2014

Ulosjohdettavien vesien nikkelpitoisuus on vuonna 2014 keskimäärin ollut noin 50 µg/l sekä Vuoksen, että Oulujoen suuntaan. Vuoksen suuntaan olevalla Torvelansuolla sattuneen neutralointihäiriön vuoksi nikkelpitoisuus on hetkellisesti noussut, jolloin näytteestä on mitattu 5200 µg/l nikkeliä.

Sinkkipitoisuudet ovat olleet Oulujoen suuntaan keskimäärin noin 40 -100 µg/l ja Vuoksen suuntaan noin 50 µg/l. Torvelansuolla sattunut häiriö näkyy myös sinkkipitoisuuden kasvuna yhdessä näytteessä, josta on mitattu 12000µg/l sinkkiä.

Sulfaattipitoisuus on Oulujoen suuntaan juoksutettavissa vesissä ollut huomattavasti aikaisempia vuosia pienempi. Sulfaatin raja-arvo on ylitetty kaksi kertaa alkuvuodesta, jolloin mitatut pitoisuudet olivat 6410 mg/l ja 12 000 mg/l. Keskimääräinen sulfaattipitoisuus on ollut alle 2000 mg/l. Vuoksen suuntaan luparaja ylityksiä ei ole ollut. Vuoksen suuntaan keskimääräinen sulfaattipitoisuus on ollut noin 2000 mg/l.

Myös natriumin määrä purkuvesissä on vähentynyt huomattavasti. Oulujoen suuntaan keskimääräinen natriumpitoisuus on ollut noin 400 mg/l. Vuoksen suuntaan keskimääräinen natriumpitoisuus on ollut noin 300 mg/l.

Purettavien vesien mangaanipitoisuus on pääsääntöisesti pysynyt alle tavoitearvon 6000 µg/l. Kuusilammen vedestä on mitattu neljä kertaa tavoitearvon ylitys alkuvuodesta, jolloin mangaania on ollut purettavassa vedessä 6100 - 200 000 µg/l pitoisuuksia.

Voimassaolevan ympäristöluvan nro 52/2013/1 mukaiset vuodelle 2015 määrätyt päästökiintiöt täyttyivät 25.3.2015 sulfaatin osalta, jonka jälkeen käsiteltyjä jätevesiä johdettiin ympäristöön Kainuun ELY-keskuksen 15.4.2015 YSL 123 §:n nojalla antaman päätöksen nojalla. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto antoi 24.4.2015 Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssipesälle ympäristöluvan johtaa kaivosalueelta käsiteltyjä jätevesiä Oulujoen vesistön nykyisiä purkureittejä pitkin Kolmisopen yläpuolelle vuonna 2015 Nuasjärven purkupuutken käyttöönottoon saakka.

Edellä perusteluissa kuvatun mukaisesti mahdollisuus toiminnan välittömään keskeyttämiseen YSL:n 86 §:n nojalla edellyttää aina paitsi välittömän terveysthaitan tai merkittävän muun välittömän ympäristön pilaantumisen aiheutumista, myös sitä, että konkreettista haittaa ei voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää. Toiminnan keskeyttämiseksi molempien kriteereiden on täytyttävä. Tämän lisäksi edellytetään myös, että lainkohdassa tarkoitetun välittömän hallintopakon käyttäminen on tarkoituksenmukaista. Säännöksen käytännön soveltamistarve on ympäristönsuojelulain esitöissä (HE 84/1999) arvioitu harvinaiseksi. On huomattava, että YSL 86 §:ssä tarkoitettuun "haitan poistamiseen tai riittävästi vähentämiseen" ei ole liitetty aikaan liittyvää määrettä. Näin ollen on perusteltua tulkita, että paitsi välitön, myös lähitulevaisuudessa tapahtuva haitan poistaminen tai riittävä vähentäminen täyttää lainkohdassa tarkoitetun.

Jotta toiminta voitaisiin keskeyttää YSL 86 §:n mukaisesti välitöntä hallintopakkoa käyttäen, pilaantumisen tulisi kuitenkin olla merkittävän lisäksi välitöntä ja tilanteen tulisi lisäksi olla se, että haittaa ei voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää. Edellä on esitetty jo toteutettuja sekä suunniteltuja toimia haitan vähentämiseksi. Lisäksi on huomattava, että toiminnasta aiheutunut pilaantuminen ei ole välitöntä, koska vain edelleen jatkuvaa merkittävää pilaantumista voidaan pitää välittömänä. Ympäristölupaviranomainen on myöntänyt 31.5.2013 toiminnalle hallintopakkoasian vireillepanon jälkeen edellä kohdassa "Muut päätökset" viitatus ympäristöluvan, eikä tämän luvan ehtoja ole yksittäisiä pääasiassa kiintoaineen, pH:n ja raudan raja-arvojen sekä mangaanin tavoitearvon ylityksiä lukuun ottamatta rikottu, minkä myötä edellytykset välittömän hallintopakon käyttämiselle eivät täyty. Ympäristölupaviranomainen on myöntänyt 24.4.2015 toiminnalle edellä kohdassa "Muut päätökset" viitatus ympäristöluvan käsittelyjen jätevesien johtamiselle uudessa purkuputkessa Nuasjärveen päätöksen mukaiseen paikkaan sekä käsiteltävien jätevesien johtamiselle Oulujoen vesistön nykyisiä purkureittejä pitkin Kolmisopen yläpuolelle vuonna 2015 Nuasjärven purkuputken käyttöönottoon saakka.

Aluehallintovirasto on arvioinut lupapäätöksensä perusteluissa mm, että päätöksen lupamääräyksiä noudattava toiminta täyttää YSL:n ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset. Asiaa ratkaistaessa on otettu huomioon se, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty.

Hakija on vastineessaan 24.2.2014 esittänyt seuraavaa: Vuodelta 2007 olevan ympäristöluvan kertoelmaosassa todetaan, että kipsisakka-altaaseen varastoidaan vain tavalliseksi jätteeksi luokiteltavaa kipsisakkaa. Altaaseen on kuitenkin varastoitu sellaisia metallipitoisuuksia sisältäviä sakkoja, että jätettä on pidettävä vaarallisena jätteenä (jäteluettelon kohta 01 03 07). Muun muassa tuossa kohdassa toiminta poikkeaa merkittävästi ympäristöluvasta. Vaarallisen jätteen aiheuttamat ympäristöhaitat ovat konkretisoituneet

allasvuodoissa sekä siinä, että ne ovat vaikeuttaneet jätevesien käsittelyä ja hidastaneet alueella olevien vesien vähentämistä. Tällä hetkellä Talvivaara ei kykene noudattamaan ympäristölupaansa. Se on itse kertonut johtavansa ja säilyttävänsä vesiä luvan vastaisissa paikoissa. Kainuun ELY-keskus toteaa tähän, että Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 30.4.2014 antaman, lainvoimaa vailla olevan ympäristöluvan määräykset 77-87 koskevat raudansaostuksen ja loppuneutraloinnin sakkujen sijoittamista kipsisakka-altaalle sekä uusien kaatopaikkojen luvanhakua. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan luvanvastaisuudesta ei tältä osin aiheudu merkittävää välitöntä ympäristön pilaantumista, eivätkä keskeyttämisen edellytykset näin ollen täyty.

Mitä tulee vesien varastointiin alueella, Kainuun ELY-keskus toteaa, että Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt 5.12.2014 luvan vesien varastointiin avolouhoksen eteläisessä avauksessa. Lisäksi ELY-keskus on antanut 21.4.2015 päätöksellään määräyksiä raffinaatin johtamisesta avolouhoksen keskiramppiin bioliuotuskierron varoaltaiden ylitulvimisen estämiseksi.

Hakija on vastineessaan 26.11.2014 todennut, että uusi, vuoden 2014 ympäristölupa määrittää tiukat rajat Talvivaaran päästöille. Rajat ovat riittävät estämään ympäristön lisäpilaantumisen. Päästöt eivät ole kuitenkaan riittävän pienet, että kaikki haitat poistuisivat kohtuullisessa ajassa. Osa järvien pohjaan kertyneistä sakoista on niin haitallisia, että niiden liikkeelle lähtö pilaa uusia alueita. Kainuun ELY-keskus toteaa tähän, että Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 30.4.2014 antaman, lainvoimaa vailla olevan ympäristöluvan perusteluissa viitataan vesistö päästöjen osalta täytäntöönpanokelpoisen ympäristöluvan 31.5.2013 perusteluihin: ”Kyseisellä päästötasolla haitat nykyisissä purkuvesistöissä jäävät merkittävästi nykyistä pienemmiksi ja aiemmasta luvasta poikkeavista päästöistä aiheutuneen pilaantumisen vaikutukset alkavat vähetä.” Oulujoen suunnassa käsiteltyjä jätevesiä johdettaessa Salminen ja Kalliojärvi pääsääntöisesti ohitetaan. Jonkin verran vesiä johdetaan tätä kautta, jotta altaat saadaan pidettyä ympäristöturvallisella tasolla. Vuoksen vesistön suuntaan juoksutettaessa sedimentoitunut Ylä-Lumijärvi ohitetaan. Ympäristövastuulain mukaisessa päätöksessä merkittävien vesistövahinkojen korjaamisesta otetaan kantaa siihen, mitä saostumille tehdään/ei tehdä. Kainuun ELY-keskus katsoo, ettei järvien pohjaan kertyneistä saostumista aiheudu merkittävää välitöntä ympäristön pilaantumista, eivätkä keskeyttämisen edellytykset tältäkään osin täyty.

Toiminnan keskeyttämisen tulisi olla välttämättömässä yhteydessä toiminnasta aiheutuvien, YSL 86 §:ssä määrättyjen vaikutusten vähentämisen kanssa. Keskeyttämisen seurauksena tulisi siten olla muutoin jatkuvien, merkittävää ympäristön pilaantumista aiheuttavien päästöjen vähentäminen tai poistaminen. Nyt käsillä olevassa

tapauksessa tilanne on kuitenkin se, että toiminnasta ei aiheudu merkittävää välitöntä ympäristön pilaantumista YSL 86 §:ssä tarkoitetulla tavalla eikä toiminnan keskeyttäminen johtaisi päästöjen pienenemiseen.

Sanamuotonsa mukaisesti YSL:n 84 ja 86 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valvontaviranomainen voi määrätä lainkohdissa tarkoitetuista asioista, eikä määräyksen antamiseen ole asetettu lakiin perustuvaa ehdotonta velvoitetta. Viranomaiselle on siten korostetusti annettu harkintavaltaa lainkohtien soveltamisen suhteen. Päätöstä tehtäessä tulee viranomaisen harkintavallan rajoissa tapauskohtaisesti ottaa huomioon vallitsevat olosuhteet.

KHO on 5.12.2013 päätöksellään pysyttänyt Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen, jolla asia on palautettu olosuhteiden muutoksen vuoksi ELY-keskukselle uudelleen käsiteltäväksi kokonaiskäsityksen saamiseksi ympäristövaikutuksista ja mahdollisista toimenpiteistä niiden korjaamiseksi. Kainuun ELY-keskus on tehnyt harkinnan ja päätöksen sen pohjalta mikä on tilanne kesäkuussa 2015. Nyt kyseessä olevassa tapauksessa toiminnanharjoittajan jo suorittamien, vaaditun hallintopakon kohdetta tarkoittavien toimenpiteiden, ympäristölupaviranomaisen asiassa antaman päätöksen ja asiassa kokonaisuudessaan saadun selvityksen valossa Kainuun ELY-keskus katsoo, että käsillä ei ole sellaisia perusteita, jotka edellyttäisivät tällä päätöksellä ratkaistun hallintopakon soveltamista asiassa välittömästi. On lisäksi huomattava, että mikäli toiminnanharjoittaja laiminlyö sille asetetut velvollisuudet vakavalla tavalla niin, että toiminnan keskeyttäminen on välttämätöntä, valvontaviranomaisella on itsenäinen toimivalta antaa YSL (527/2014) 18 luvussa tarkoitettu hallintopakkomääräys ilman erillistä ulkopuolista vireillepanoa.

Hakija on 26.11.2014 vastineessaan tuonut esille, että Talvivaaran alueella olevat vedet muodostavat edelleen ison riskin uusille päästöille esimerkiksi patojen tulvimisen vuoksi. Hakijan mukaan Kainuun ELY-keskuksen velvollisuus on antaa tarpeelliset määräykset siitä, että riskit pystytään torjumaan. Kainuun ELY-keskus toteaa tähän, että se on antanut 15.4.2015 YSL:n 123 §:n mukaisen päätöksen poikkeuksellisessa tilanteessa, jolla se on määrännyt toiminnanharjoittajan laskemaan Latosuon ja Kortelammen patoaltaiden vedenpintaa hallitusti ympäristöturvallisen tason (HW-taso) alapuolelle johtamalla käsiteltyjä vesiä Vuoksen ja Oulujoen vesistöihin. Päätös on ollut voimassa Oulujoen vesistön suuntaan 23.4.2015 asti ja Vuoksen vesistön suuntaan 31.5.2015 asti. Päätös oli täytäntöönpantavissa muutoksenhausta huolimatta.

Kainuun ELY-keskus ei tehosta päätöstä YSL 88 §:n mukaisella uhkasakolla, teettämisuhalla tai keskeyttämisuhalla, koska tällä päätöksellä ei anneta toiminnanharjoittajaa koskevaa kieltoa tai määräystä. Hakija on vaatinut päätöstä noudatettavaksi

muutoksenhausta huolimatta. Koska vaatimukset on hylätty, Kainuun ELY-keskus katsoo, ettei päätöstä ole tarpeen määrätä noudatettavaksi muutoksenhausta huolimatta.

**Sovelletut
oikeusohjeet**

YSL 13 luku, 92 §, 105 §, YSL (527/2014) 229 §

Käsittelymaksu

Käsittelymaksua ei määrätä, koska YSL 105.2 §:n mukaan maksua ei peritä viranomaisen eikä haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireillepannun asian käsittelystä.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen voidaan hakea muutosta liitteenä olevan valitusosoituksen mukaisesti (liite 1).

Ympäristö ja luonnonvarat
-vastuualue

Ylijohtaja

Kari Pääkkönen

Ympäristölakimies

Heli Peuraniemi

LIITTEET

Liite 1 Valitusosoitus

Liite 2 Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n vireillepano 9.3.2012

Liite 3 Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n vastine 21.2.2014

- Liite 4 Talvivaaran vastaselitys 17.3.2014
- Liite 5 Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n vastine 26.11.2014
- Liite 6 Talvivaaran konkurssipesän vastaselitys 14.1.2015
- Liite 7 Tuomo Mäkelän vastaselitys 23.1.2015

JAKELU

Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssipesä
c/o Asianajotoimisto JB Eversheds Oy
Fabianinkatu 29 B, 00100 HELSINKI

Pekka Perä
56, Rue des Eglantiers
L-1457 LUXEMBOURG, Luxemburg

Antti Aaltonen
Kuolemannokantie 31
20960 TURKU

Kauko Karpale
Finnepäkintie 12
28400 ULVILA

Tuomo Mäkelä
Mäntyrinne 34
90240 OULU

Olli Salo

Kellonsoittajankatu 3 as 1
96100 ROVANIEMI

Konkurssiylitarkastaja Harri Hämäläinen
harri.j.hamalainen

VALITUSOSOITUS

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään. Milloin päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vaatimatta, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin välittämiseksi.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa Vaasan hallinto-oikeudelle. Omalla vastuulla valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, lähetin välityksellä, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla). Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivalta.

Vaasan hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite
PL 204
65101 VAASA

Käyntiosoite
Korsholmanpuistikko 43
65101 VAASA

Fax
029 56 42760

Sähköposti
vaasa.hao@oikeus.fi

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 97 euroa, ellei valittaja tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (701/1993) 7 §:n nojalla vapaudu maksuvelvollisuudesta.